

Hana Lasicová

IKAR

SLUŽKA

*Druhé vydanie
s obrazovou prílohou z nakrúcania*

Hana Lasicová

SLUŽKA

Text © 2013, 2023 by Hana Lasicová
Photos © 2023 by Bright Sight Pictures/Tingor Movie Stills -
Tina Botková, Igor Stančík
Jacket design © 2023 by Bright Sight Pictures/Dominika Kočišová
Slovak edition © 2023 by IKAR, a.s.

Korigovala Andrea Vargovčíková.
Fotografie Bright Sight Pictures/Tingor Movie Stills -
Tina Botková, Igor Stančík.
Obálku s použitím plagátu filmu Slúžka
od Dominiky Kočišovej pripravil Augustín Putera.
Technická redaktorka Helena Oleňová.
Vydalo vydavateľstvo IKAR, a.s., Bratislava v roku 2023
ako svoju 2 031. publikáciu v elektronickej podobe.
Druhé vydanie, v Ikare prvé.
Sadzba a zalomenie do strán ITEM, spol. s r. o., Bratislava.

ISBN 978-80-551-8754-9

Predslov

*K*eď ma niekedy v roku 2015 oslovila Mariana Čengel Solčanská, aby sme spoločne spravili film podľa môjho románu *Slúžka*, môj prvotný plán bol postaviť scenár na pôvodnom diele. Samozrejme, bola som naivná a plne si nevedomovala, že kniha a film predstavujú rozličné spôsoby rozprávania, a teda potrebujú aj rozličný prístup a rozličné stupne dramatizácie. Prvý návrh filmovej poviedky bol priamočiary – slúžka Anka ide do Viedne a má platonický vzťah s mladým mužom z lepšej spoločnosti. Nikdy nedôjde k jeho naplneniu, lebo rovnako nenaplnený je aj Ankin život a takým ostane, až kým nezomrie. Lebo tak to chcela spoločnosť aj Ankino vlastné presvedčenie, že nie je hodná lásky.

Našťastie, vtedy nastúpil môj otec, ktorému som odovzdala tento prvý náčrt a spýtala sa ho, či mi k tomu ako dramaturg nevie dať pár postrehov. Nepovedal nič okrem toho, že vo filme by sa Anka mohla zamilovať nie do muža,

ale do ženy. Bolo by to vizuálne zaujímavejšie a zároveň by to malo presah do súčasnosti. Viac som z neho nedostala, otec bol známy svojou úspornosťou, no viac som vlastne ani nepotrebovala.

Okamžite som volala Mariane a ona sa návrhu nadšene chopila, lebo obe sme vycítili, že tento zvrät výpoveď príbehu nezmení, no súčasne bude zásadný pre potreby filmu. Našli sme kotvu, okolo ktorej sme mohli vystavať obrazy, ktoré by vo filme aj tak boli, no zrazu dostali silnejší ráz uzavretého ženského sveta. Je to svet plný utrpenia a banálnych radostí, svet, ktorý existuje akoby oddelený od dejín, ktoré riadia muži a ktoré sa dostávajú do učebníc. A predsa bez tohto sveta nikto nedokáže prežiť ani deň – nedostal by jesť, piť, nemal by si čo obliecť, ba dokonca by nemohol ani poriadne ísť na záchod.

Na románovej verzii *Slúžky* som pracovala zhruba dva roky, na filmovej verzii dokopy asi sedem rokov. Preto mi je dnes prirodzene bližšia filmová verzia príbehu. Som však nesmierne rada, že po dlhom čase, pri príležitosti premiéry filmu, vychádza druhé vydanie románu *Slúžka* a to presne v tej podobe, akú som pôvodne zamýšľala, navyše obohatenej o krásne filmové zábery.

Mimochodom, môj otec čítal aj prvú verziu románu a veľmi sa mu páčila. Odobril mi ju. Navždy mi bude ľúto, že sa nedočkal premiéry filmu, na ktorý sa tak veľmi tešil.

Vždy, keď zoberiem do rúk túto knihu, budem naňho spomínať.

Hana

---

1. kapitola

1986

*B*ola som slúžka.

Raz dávno som bola slúžka v šľachtickom dome vo Viedni.

Mala som trinásť rokov, keď sa Citrony kišasonka dohodla s mamičkou a našla mi službu vo Viedni. Citrónička mala najlepšie kontakty, dala sa prosiť, to každý vedel, bola to veľká česť, že mi sprostredkovala službu. Výhodnú službu, navyše v hlavnom meste monarchie.

Dobre sme jej za to zaplatili.

Viedeň. Ako cudzo to znie, akoby to ani nebola pravda. Akoby sa to nikdy nebolo stalo, že som tam žila, že to bolo hlavné mesto, aj naše mesto.

Už nikdy neuvidím Viedeň.

Klopačka odbíja šiestu hodinu.

Počujem ten zvláštny zvuk. Pozerám na mesto, viem, že to klopanie je len prelud. Banícka Klopačka voľakedy klopačovala

pravidelne, každé štyri hodiny sa ozývala spod štvrte Resla. Teraz je už nemá. Nič nezvoláva baníkov fárať, je to len môj výmysel, banská sláva dávno upadla: mesto v údolí podo mnou je tiché, spiace, stratené pod kopami snehu. Je to stratené mesto.

Takmer pred storočím som bola slúžka vo Viedni. Bola som slúžka, lebo som bola bastard, dcéra prespanky. Načo slová? Vtedy to bola veľká hanba. Mamička sa za mňa hanbila, chcela, aby som odčinila to, ako som sa narodila.

Svet sa odvtedy zmenil. Ľudia všetko poznajú, chcú vlastniť, zbierajú zážitky. Láska a milovanie. A túžba a žiadostivosť. Všetko má dnes naplnenie. Bez naplnenia nemajú ich životy zmysel.

No nebolo to tak vždy. Mamičke sa smiali za to, za tie chvíle, keď to zažila: niekto sa dotýkal jej tela, hladil ho, prevracal naruby. Vzal si ho, možno hrubo, možno, naopak, citlivo. A oni sa jej smiali, mala si aspoň dať pozor, pávica, spustila sa s prvým možným. Aj mne sa smiali, tomu dieťaťu, tomu bastardovi, nič iné si nezaslúži, keď už prišiel na svet takým spôsobom.

Vtedy to nebolo nič krásne, bolo to hnusné, odporne. Mamičke sa smiali za cit, za to milovanie.

Nikto sa nikdy nedotkol môjho tela.

Dnes v noci nepôjdem spať. Zvuk Klopačky zobudil príznaky môjho života. Spali tak dlho nerušené v zatuchnutom priestore, že v prvej chvíli ani nevedeli rozoznať scvrknutú starenu od mladého dievčaťa s bielou mašľou na hlave, ktoré si pamätali. Tým dievčaťom som kedysi bola.

Raz sa ma spýtali, niekto sa ma spýtal, prečo som sa neza-

riadila inak, nenašla si muža, neoddýchla si, nemala sa dobre. Nemyslela niekedy na seba. Na seba. Nikdy predtým mi nič také nenapadlo, nemyslela som, nevedela som, že mám na to nárok.

Nikdy som si nemyslela, že môžem byť milovaná. Že aj ja môžem.

Až na jeden okamih.

Je to zvláštny okamih. Nemyslela som naň už veky, a pritom naň myslím stále. Nosím ho v hlave, ale tak, aby som sa ho nedotkla. Je to niečo, čo tam skrátka je, moja súčasť, ako koža alebo materské znamienka.

Aj on tam je, ten mladý muž, ktorým býval.

Keď sa ma na to spýtali, pochopila som, že svet sa zmenil. A potom už bolo neskoro. Nevieam, kedy a ako sa to udialo, tá zmena, možno to prišlo postupne, nenápadne, ako moja staroba. Aj dnes, keď mám deväťdesiatjeden rokov, som rovnaká: nízka, útla, nevýrazná tvár. Len som sa väčšmi scvrkla, akosi spadla do seba, akoby bola v mojom strede priepasť, do ktorej sa moje telo nenápadne, po kúskoch posúva.

Neviedela som to telo už roky, nepozrela som naň. Nenávidím ho. Je to staré telo, scvrknuté. Iba na príťaž.

Svet sa zmenil a neviem, či ho ešte chápem.

Veď mne hovorili, mamička mi vštepovala, pani ma učila, Anka, treba myslieť hlavne na druhých, dať druhým, čo potrebujú, vyjsť každému v ústrety, seba klásť na posledné miesto. Zbytočne nepremýšľaj, dievča, ver.

A nezabúdaj, že Pánbožko Ťa vidí.

Bolo to tak správne? Mali pravdu, nemýlili sa?

*Dnes je to inak, dnes má každý svoje potreby a nároky,
vezme si, čo potrebuje.*

*Možno keby som vedela, že to tak má byť, konala by som inak.
Aspoň vtedy, ten jeden raz.*

*Možno to však tak nie je a pravdu mala mamička. Chcela, aby
som odčinila tú hanbu, to, ako som sa narodila.*

Dúfam, že On, hore, sa celý čas pozeral. Že pochopí.

Žiť sa mi už nechce a umrieť sa bojím.

Trošku sa bojím, aby si po mňa neprišiel diabol.

*Dnes je posledná noc. Klopačka bude odteraz odbíjať každé
štyri hodiny, až do rána.*

A ráno umriem.

Mám deväťdesiatjeden rokov a dnes v noci už nezaspím.

Bola som slúžka.

*Raz dávno, takmer pred storočím, som sa stala slúžkou. Bolo
to v ten večer, keď k nám prišla Citrony kišasonka. Od rána som
pásla kravy na lúkach pod Hornou Rovňou a večer ich hnala dolu
do mesta.*

Na čo som vtedy myslela?

Bola som víla, divožienka.

Mala som trinásť rokov.

---

2. kapitola

1908

*S*lnko už zapadlo, na východnej strane, kde sa Tanád zvažuje ku Klingeru, vládlo šero. Bolo tam jedno miesto, celkom obyčajné: chodník a pri ňom starý peň, letný podvečer, keď sa príroda na chvíľu zastavila. Tam som to vždy cítila, svet prízrakov je celkom blízko, tu, hneď vedľa. Stačí pozrieť na peň a už spod neho vykúka permoník, obzrieť sa a v tráve: húfy divožienok. Ježibaby a strigôni na rozbitých hrncoch, bludičky, škriatkovia a víly na dosah ruky.

Sedela som na pni, bola som víla, duch kvetov a stromov. Vedela som totiž: ak budem silno, silno veriť na víly, trpaslíkov a škriatkov, stanú sa skutočnosťou, musia sa stať, lebo závesy, ktoré oddeľujú naše svety, spadnú. A my sa uvidíme naozaj.

Ten malý bastard, dievčatko, ešte dieťa, chcel byť vílou.

To miesto tam už nie je, zarástlo stromami, peň sa rozpadol, čaro pominulo.

A čo ešte?

Ešte si pamätám, že som si na hlavu nasadila veniec z divých klinčov a z tej trávy, takej dlhej ružovo-žltej trávy, ktorá ešte stále v lete rastie na svahoch nad Banskou Štiavnicou.

Vtedy som ho uvidela.

Tak si to pamätám, že to bolo vtedy. Možno som ho však videla už niekedy predtým a tie dve chvíle sa mi zliali dohromady, lebo obe mali v sebe niečo koncové, bol v nich koniec, a tak sa v mojich spomienkach prirodzene k sebe združili. Ale tak si to pamätám, že som vtedy uvidela starého Jenča.

Vidím ho ešte aj dnes, presne tak, ako tam stál, napoly skrytý v prepadlisku po povrchovom ťažení v pinge, rastie tam vysoká tráva, stojí v nej po kolená. Je hnusný, odporný, je to obrovský hnusný starý muž, pri pohľade naňho ma striasa, stojí tam a usmieva sa, hlúpo, veľkou lopatovitou rukou si zakrýva zhnité zuby.

Ako bábätko bol vraj mimoriadne pekný, ten Jenč, s plavými vlasmi, vraj ako anjelič. Jeho matka, úbohá stvora, mu, aby veľa spal a zbytočne nekričal, dávala piť makový odvar. Vyrástlo z neho jedno veľké čudo, veľký, obrovský muž, ktorý nikdy nechodil rovno, vždy sa zakrádal popri múroch a kríkoch ako tieň. A nadával, ustavične. „Lófasz, baszd meg.“

Štiavnica bola maďarské mesto.

Je však ticho, Jenč mlčí. Len stojí, tichý letný podvečer, príroda sa zastavila, tak aj on stojí a pozerá. Zbadal ma ako prvý, to viem, lebo keď som si ho všimla, už na mňa hľadel, škeril sa, strhnúc z hlavy čosi, čo považoval za klobúk.

A potom si bez varovania jedným pohybom rozviaže motúz na gatiach a stiahne si ich nad kolená.

Zažmúrila som oči, rýchlo som ich zavrela, okamžite, no aj tak je na zatvorených viečkach odtlačok: obrysy neprirodzene veľkého údu v hustom ochlpení. Bol veľký ako kôň. Dnes by sme povedali chobot.

Neviem, kedy som sa zase odvážila pozrieť, hádam o hodnú chvíľu, už tam nebol, zazrela som len, ako vyliezol z pingy, vydriapal sa na úzky chodník a odtiaľ si to šinul ktoviekam.

Nebála som sa, neurobil to prvý raz, to, že si stiahol gate, robieval také čosi často: v meste, aj za bieleho dňa, aj na trhu, trebárs. Vytiahol úd a ukazoval ho, celý nadšený, pyšný. Potom sa vycikal, vymočil ako kôň, rovno tam, naprostred ulice. Néniky, štiavnické tetky, tak sme ich volali, néniky hovorili: „Je to ale smola s tým Jenňom. Keby bol urastený a krásne stavaný, že by sme na ňom mohli oči nechať, nikdy by mu ani na um nezišlo ukazovať sa.“

Nebála som sa, ale zostal vo mne ten odtlačok, vidím ho ešte aj dnes, a zlá predtucha: kyslá chuť na jazyku, aj som sa spotila, hoci ma striaslo.

Už som nevidela víly a škriatkov, ale iné: banícke domy v Resle. Bolo to blízko, hneď za Klingerom, ich strechy v tráve, aj nos to zacítil. Nebolo to tam ktoviečo, všetko chudobné, maličké, smradľavé z prepáleného loja, z ktorého baníci pripravovali svoje obľúbené jedlo štiarc.

Vtedy to bolo ešte stále tak: Banská Štiavnica bola ba-

níckym mestom, Klopačka klopávala pravidelne, ozývala sa spod Resly.

Klop, klop, klop, je šesť hodín.

Byť baníkom, to bolo niečo dané, povolanie, ktoré sa v rodinách tradovalo, veľká česť, niečo, na čom sa zakladalo, hoci ktovie prečo. Tá bieda a živorenie zo dňa na deň, pričom bane mali zisky, boli bohaté. Naozaj nebolo čo závidieť: ešte deti zavreli na celé dni pod zemský povrch, do tmy, medzi permoníkov, kde celý život pracovali vo vykrútených polohách, až kým sa samy nezmenili na zakrpatených, roztrasených trpaslíkov. A poklady zem nevydávala ochotne: zaplavovala vyhlbené štôlne, zavalovala cestičky vytesané do skaly.

Hrozná predstava smrti: sama, v komôrke, hlboko pod zemou, odrezaná od sveta zrútenou chodbičkou, zhasínajúci plamienok lampáša.

Napriek tomu vždy tá skromnosť a pokora v baníckych rodinách, hrdosť dokonca. Málokedy sa niekto ponosoval. Asi nemal kedy a myslím to tak, že baníci zomierali mladí, to si zem pýta naspäť svojich, tak sa vravelo, keď raz do nej vstúpiš a spoznáš jej tajomstvá, už ťa nepustí.

Bolo to tak, keď ste pásli kravy, a ja som ich pásla na lúkach pri Hornej Rovni celé leto, bolo to tak, že kravy samy od seba vyšli z dvorov, aj sa do nich vrátili, bolo to celkom ľahké, vedeli, kam patria.

Mali mäkké kožušky, kravské kožušteký sú zamatové, rada som ich hladila, opierala si o ne líce, cítila tú nežnosť.

Rado sa dotýkalo kravských kožúškov to dievčatko, ten krpateľ bastard, ešte dieťa. Je na smiech to dieťa, ešte ani nie dievča, prečo toľké dotyky? Veď to nie je zvykom, vtedy ešte nie, aby sa ľudia láskali, dotýkali sa navzájom svojich tiel, hladili si kožu, vlasy, prsty. Aspoň tu u nás nie.

Aj v ten večer to tak bolo, keď som sa vrátila do Resly, kravy samy zahli do svojich dvorov, ja zase do nášho domčeka, ešte stále tá koruna, ten veniec z trávy, na hlave.

Ale potom musím zastať na prahu dverí, nemôžem ďalej, musím tam zostať stáť, aj dnes tam musím zostať stáť, lebo predou mnou je tento obraz, miestami jasný, miestami zahmlený: tmavá izba s malými oknami, kuchyňa aj spálňa, všetko v jednom, v rohu pec, nad ňou múrik. Mačka Mína. Sedí na múriku, v prítmí, lesknú sa jej oči. A všade vôňa materinej dúšky, bylínka rastie v pingáčoch na Paradajsi, varíme z nej čaj, to odtiaľ tá hmla, ten opar, vôňa materinej dúšky sfarbuje vzduch na sivofialovozelelo.

Pri stole ony, mamička a Citrony kišasonka. A ešte toto: na ich tvárach sa zračí akási súhra. Nevieť to vtedy takto pomenovať, a predsa badám, je to celkom jasné, že sa obe na niečom dohodli a s tou dohodou sú zvlášť spokojné.

Mamička ma uvidí, uvidí ma stáť na prahu, otočí sa, vidím to aj dnes, celkom jasne, otočí sa a ukáže na kišasonku: „Anka, poď sem. Chceli by sme s tebou o niečom...“

Obraz sa stráca, zahmlieva, lebo neviem, kam sa pozrieť, obleje ma chlad tej zlej predtuchy. Za to môže on, Jenó. Napriek príkazu teda ostanem stáť, kde som, zatiaľ čo kišason-

ka na mňa pozerá. Aspoň sa mi zdá, že to tak muselo byť. Kam by predsa pozerala, ak nie na mňa, prišla predsa kvôli mne. A tak v mojich spomienkach pozerá na mňa veľkými očami, sú belasé, také, že za dúhovkou vyzerajú ploché, celkom prázdne.

Citróničku kišasonku som poznala, nedalo sa ju prehliadnuť. Chodila po meste vždy nesmierne vycifrovaná, tak sme hovorili a bolo to výstižné, s naberanou blúzkou, dlhou sukňou s volánmi a s veľkým klobúkom, z ktorého vial závoj. Nikdy predtým ani potom som nič podobné nevidela. Ona sa vždy obliekala prvotriedne, do vecí, ktoré si objednávala z Viedne, podľa katalógu. Aj v ten večer mala na nohách čierne vyleštené čižmy, na rukách akési náramky, ktoré cvendžali. Toto viem, cvendžali takmer nepretržite, pretože Citrónička rukami jednotaj rozkladala. Do toho klopanie podpätkom po dlážke, bolo to smiešne, tie nezvyčajné zvuky v tej izbe, kde bol väčšinou pokoj, lebo mamička pracovala dvanásť hodín v tabakovej továrni a mne nakázali, deti treba vidieť, nie počuť, hneď ako som prvýkrát otvorila ústa.

Kišasonka znamená po štiavnicky slečna, ale odkiaľ nabrala meno Citrony, to netuším. Vedela som však, aj vtedy som to vedela, hovorilo sa to po meste, s jej postavou sa spájal tajomný škandál: šepká sa, šepká sa po Štiavnici, že Citrónička bola voľakedy v Pešti spoločnica pre náročných pánov, kurtizána, ponúkala radosti, na ktoré si žiadna iná netrúfla. A zase nie, nemáte recht, bolo to inak, ona dlhé roky žila v utajovanom lúbostnom zväzku s jednou našou grófkou,

tu zo Štiavnice, tá jej po smrti zanechala rozprávkové bohatstvo.

Aj prvé, aj druhé sa mohlo zakladať na pravde. Ona vyzerala aj vo svojom veku akosi nárúživo, to tá neposednosť. Ochotná radodajka, mohla ňou byť, hoci vtedy tam za stolom sedela v módnej blúzke s vysokým zapnutým golierom. A že má rada ženy, nuž, aj také býva, a hádam preto sa nikdy nevydala, bývala sama vo svojom dome.

Ale reči o bohatstve, tie museli byť výmysel: Citrónička sa síce obliekala nákladne, no inak nežila na vysokej nohe. Živila sa tým, že sprostredkúvala dievčatá do služby. Aj to som vedela, vedela som to, a to bol ten dôvod, prečo ešte stále stojím na prahu, nejdem ďalej, hneď viem, prečo prišla a čo mi chce povedať.

Mačka Mína na peci zazerá, v zelenofialovom opare pri-viera oči. Vie, čo sa bude diať, čo za dohodu uzavreli dve ženy.

Kišasonka sa unúvala až k nám, to bolo nezvyčajné, inak sa dávala prosiť, kým privolila na sprostredkovanie, teraz však prišla až hore do Resly, namiesto aby sme ju prišli my prosiť k nej a ona nás nechala postávať v predizbe svojho domu.

„Anka, už si dosť stará na to, aby si rozmýšľala nad tým, čo bude.“

Citrony kišasonka hovorila cvendžiacim hlasom. Ozvala sa ako prvá, to si pamätám, zatiaľ čo ja som len stála, stále len stála.

„Tvoja mamička má starosť o to, aby si si našla dobrú robotu.“

„Pasiem kravy.“

Bola to pravda, nie nezdvorilosť, pásavala som kravy celé leto. Slová vyleteli zo mňa samy od seba, vytvorili val, ochranu, za ktorou som sa skryla. Dve ženy si vymenili pohľady: treba to vybaviť, čo sa dá robiť, je to nepríjemnosť, ale potom bude pokoj.

„Pozri, Anka,“ oslovila ma mamička. Oslovovala ma tak, bez úsmevu. Pritom sa rada smiala, mala veselú povahu, na vlasoch nosila vždy vyšívanú šatku zaviazanú pod bradou do jednoduchého uzla a spod nej sa smiala. Zdalo sa mi to veľmi pekné.

„Nemôžeš pásť kravy celý život. Treba, aby si sa podučila aj niečomu inému. Požiadala som tuto kišasonku, aby ti našla dobrú službu.“

„Počul som, že tvoja matka sa bude vydávať, Anka. Tak čo? Zatančujeme si spolu na veselici?“

To sú vety, ktoré som začula pred pár dňami v meste, predtým, než k nám prišla kišasonka, začula som ich, už ani neviem kde. Otázky. Spytuje sa Lacibáči, jeden z našich susedov, vysoký a dengľavý muž, zhrbený z toho, že celý život vysesdáva na kozlíku voza. On je zbehnutý kňaz, chodil do seminára v Nitre a utiekol pre lásku k dievčaťu, pre lásku, čo sa dá robiť? Neskôr si ho vzal za ženu, to dievča, ale umrelo pri pôrode, hneď pri prvom dieťati.

Bolo to pred pekárovým obchodom, teraz si spomínam,

muselo to byť tam, lebo tam bol taký roh, výklenok, spoza ktorého nebolo vidieť na ulicu.

Myslím, že vtedy som prikývla. Len tak prikývne to dieťa, bastard, len tak, bez rozmyslu, hoci o tom vydaji a o tancovačke počuje prvýkrát. Dovtedy mu ani na um nezišlo, ktovie prečo, že by sa jeho mamička mohla vydať. Vlastne nie, je tam dôvod, a tým dôvodom je on, mamičkin bastard, dcéra prespanky.

A je to zvláštne, ale v tom prvom okamihu ma novina, že sa to predsa len môže udiť, že ten vydaj sa môže udiť, že to je vlastne isté už natoľko, že ma susedia vyzývajú do tanca, ani veľmi neprekvapí. Až neskôr som sa dopočula, že sa to môže stať vtedy, keď je otras zo správy priveľký: myseľ ju odmietne, chráni sa ako zem, ktorá pohltí baníkov a vydľabané cestičky. Vnútri sa celá uzavrie, hoci zvonka vyzerá všetko bežne, ako zvyčajne.

Lacibáči na mňa žmurkne, ale myslí tým niečo iné, nie žart, ale pochopenie, možno aj niečo viac.

„Budeš mať otca, čo na to povieš?“

Nič, na to nepoviem nič, nikdy na to nič nebudem môcť povedať. Neviem, dodnes neviem, aké je mať ho. Dlhú som ani nevedela, kto ním je, tým pravým otcom, iní možno vedeli, Lacibáči vedel, no povedal mi to, až keď bola mamička mŕtva. Ale to bolo až neskôr.

A potom vety, vety, vety, do nášho rozhovoru sa zamiešajú stíšené hlasy neďaleko stojacich nénik. Stoja za rohom, za tým výklenkom, takže ich nevidieť, preto viem, že to muselo byť práve tam, pred pekárovým obchodom.

„Trochu neskoro, ak sa mňa pýtate, ale lepšie neskoro ako nikdy.“

Hlas si to povie akoby sám pre seba, no iný, ktorý sa smejie, už rozvíja: „Otecka! Ten už veru je oteckom. Vdovec so šiestimi deťmi. Ďakujem pekne! Ale veď kto iný by si zobral takú, ktorá s prvým možným...“

Lacibáči tiež začuje to šepkanie, blúznivé, ktoré sa šíri spoza výklenku, počuje ho dobre, lebo pokračuje svoje spovedanie hlučným hlasom, tak sa mi zdá, že náročky hlučným: „A zostaneš doma alebo pôjdeš niekam slúžiť, Anka?“

Ani na to nič nepoviem, nikdy na to nič nepoviem. Veď čo aj môže povedať to dieťa, ešte ani nie dievča, na tú otázku, ktorú mu nikdy nepoložia naozaj, položí mu ju len sused, len on, aj to len preto, aby prehlušil hlasy neďaleko stojacich nénik. Svadba, veselica, šesť detí, služba, to všetko už vyzerá ako samozrejmosť, a pritom ona, budúca slúžka, o ničom takom netuší, na také dačo ešte ani raz nepomyslela.

Prečo nepomyslela? Mala na to myslieť, bastardi majú myslieť na také veci.

Néniky na to myslia a vravia, že to určite bude služba, ako inak? Veď ako by si ju mohli nechať, keď by každý deň ženíchovi pripomínala, odkiaľ prišla... Taká hanba!

„Veru! Keby sa chudák vdovec začal porovnávať s tým druhým, tak by z toho vyšiel mizerne. Jeden plešivý stari-gáň, druhý boháč, krásavec s prsteňom na každom prste. Nečudujem sa, že mu neodolala, keď na ňu pozrel.“

„Len aby to nebola ona, čo ho zviedla, pávica. Teraz to